

ХЕРСОНСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ТЕХНІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
Факультет міжнародних економічних відносин, управління і бізнесу
Кафедра фінансів, обліку та оподаткування

КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА МАГІСТРА

на тему: **ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ ТА ПРАКТИЧНІ АСПЕКТИ
ОРГАНІЗАЦІЇ СПРАВЛЯННЯ ПРЯМИХ ПОДАТКІВ В УКРАЇНІ**
(на матеріалах ПП «В І В МЕРІТАЙМ. ЮКРЕІН»)

**THEORETICAL FOUNDATIONS AND PRACTICAL ASPECTS OF
THE ORGANIZATION OF DIRECT TAXES IN UKRAINE**
(on the materials of PE «V&V MARITIME. UKRAINE»)

Виконав: здобувач другого (магістерського) рівня
вищої освіти групи 6Ф
спеціальності 072 «Фінанси, банківська справа та
страхування»
освітньо-професійної програми «Фінанси і кредит»

Малий М.С.
(прізвище та ініціали)
Керівник: Чижова Т.В.
(прізвище та ініціали)

Хмельницький – 2024 року

ХЕРСОНСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ТЕХНІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

Факультет міжнародних економічних відносин, управління і бізнесу
Кафедра фінансів, обліку та оподаткування
Рівень вищої освіти другий (магістерський)
Спеціальність 072 «Фінанси, банківська справа та страхування»
Освітньо-професійна програма «Фінанси і кредит»

ЗАТВЕРДЖУЮ

Завідувача кафедри, д.е.н., професор
_____ Лариса СІДЕЛЬНИКОВА
«24» 09 2024 року

З А В Д А Н Н Я НА КВАЛІФІКАЦІЙНУ РОБОТУ МАГІСТРА

_____ Малому Микиті Сергієвичу

(прізвище, ім'я, по батькові)

1. Тема роботи Теоретичні засади та практичні аспекти організації справляння прямих податків в Україні (на матеріалах ПП «В І В МЕРІТАЙМ. ЮКРЕІН»)
керівник роботи Чижова Таміла Володимирівна, к.е.н., доцент _____

(прізвище, ім'я, по батькові, науковий ступінь, вчене звання)

затверджені наказом закладу вищої освіти від «24» вересня 2024 року № 496-с

2. Строк подання роботи здобувачем 19 грудня 2024 року _____

3. Вихідні дані до роботи Законодавчі та нормативні документи, підручники, навчальні посібники, монографії, періодичні видання, звітність Державної податкової служби України, звітність ПП «ВІВ Мерітайм. Юкреін» _____

4. Зміст кваліфікаційної роботи магістра (перелік питань, які потрібно розробити) Фундаментальні засади прямого оподаткування. Фіскальні та регуляторні ефекти прямих податків в Україні: оцінка та аналіз. Шляхи удосконалення прямого оподаткування в контексті прогресивного зарубіжного досвіду. _____

5. Перелік графічного матеріалу (з точним зазначенням обов'язкових креслень)
Робота містить 10 рисунків та 19 таблиць _____

6. Консультанти розділів роботи

Розділ	Ім'я, прізвище та посада консультанта	Підпис, дата	
		завдання видав	завдання прийняв
Консультант з написання I-III розділів	Таміла ЧИЖОВА, доцент	24.09.24	22.11.24
Консультант з нормоконтролю	Олена НОВОСЬОЛОВА, доцент	24.09.24	29.12.24

7. Дата видачі завдання 24.09.2024 р.

КАЛЕНДАРНИЙ ПЛАН

№ з/п	Назва етапів кваліфікаційної роботи	Строк виконання етапів роботи	Примітка
1.	Огляд літературних джерел з теми	25.09.24-30.09.24	виконано
2.	Складання і затвердження плану роботи	01.10.24-04.10.24	виконано
3.	Написання 1 розділу	07.10.24-18.10.24	виконано
4.	Написання 2 розділу	21.10.24-01.11.24	виконано
5.	Написання 3 розділу	04.11.24-15.11.24	виконано
6.	Формулювання висновків за темою дослідження	18.11.24-22.11.24	виконано
7.	Оформлення роботи	25.11.24-29.11.24	виконано
8.	Надання роботи керівнику для перевірки та написання подання	02.12.24	виконано
9.	Подання роботи для перевірки у КСПНП	09.12.24	виконано
10.	Захист роботи в ЕК	19.12.24	

Здобувач Микита МАЛІЙ
(підпис) (ім'я та прізвище)

Керівник роботи Таміла ЧИЖОВА
(підпис) (ім'я та прізвище)

АНОТАЦІЯ

Малий М.С. Теоретичні засади та практичні аспекти організації справляння прямих податків в Україні. – На правах рукопису.

Кваліфікаційна робота магістра за спеціальністю 072 – фінанси, банківська справа, страхування та фондовий ринок. – Херсонський національний технічний університет, Хмельницький, 2024.

Кваліфікаційну роботу магістра присвячено дослідженню фіскального і регуляторного впливу прямих податків в Україні. Здійснено моніторинг впливу прямого оподаткування на наповнення Зведеного бюджету України, а також вивчено процес адміністрування прямих податків на прикладі приватного підприємства. Розроблено пропозиції для вдосконалення системи прямого оподаткування. Для аналізу були використані дані ПП «ВіВ Мерітайм. Юкреін».

Ключові слова: прямі податки, податкове регулювання, фіскальний потенціал, податкові надходження.

ANNOTATION

Maliy M.S. Theoretical foundations and practical aspects of the organization of direct taxes IN Ukraine. - As manuscript.

Master's qualifying thesis in specialty 072 – finance, banking, insurance and stock market. – Kherson National Technical University, Khmelnytskyi, 2024.

The master's qualification work is devoted to the study of the fiscal and regulatory impact of direct taxes in Ukraine. The impact of direct taxation on the filling of the Consolidated Budget of Ukraine was monitored, and the process of administering direct taxes was studied using the example of a private enterprise. Proposals were developed to improve the direct taxation system. Data from PE «ViV Maritime. Ukraine» were used for the analysis.

Key words: direct taxes, tax regulation, fiscal potential, tax revenues, budget.

ЗМІСТ

ВСТУП.....	3
РОЗДІЛ 1. ФУНДАМЕНТАЛЬНІ ЗАСАДИ ПРЯМОГО ОПОДАТКУВАННЯ	8
1.1. Економічна сутність та роль прямих податків в загальній системі оподаткування.....	8
1.2. Сучасна модель прямого оподаткування в Україні	15
1.3. Особливості справляння прямих майнових податків.....	31
РОЗДІЛ 2. ФІСКАЛЬНІ ТА РЕГУЛЯТОРНІ ЕФЕКТИ ПРЯМИХ ПОДАТКІВ В УКРАЇНІ: ОЦІНКА ТА АНАЛІЗ.....	39
2.1. Моніторинг фіскальної ефективності системи прямого оподаткування при формуванні Зведеного бюджету України ...	39
2.2. Оцінка структури та динаміки прямих податків у Зведеному бюджеті України.....	47
2.3. Дослідження справляння прямих податків на приватному підприємстві «В і В Мерітайм. Юкреїн»	57
РОЗДІЛ 3. ШЛЯХИ УДОСКОНАЛЕННЯ ПРЯМОГО ОПОДАТКУВАННЯ В КОНТЕКСТІ ПРОГРЕСИВНОГО ЗАРУБІЖНОГО ДОСВІДУ	67
3.1. Проблеми існуючої системи прямого оподаткування в умовах техногенних викликів	67
3.2. Шляхи удосконалення системи прямого оподаткування з урахуванням зарубіжного досвіду	73
ВИСНОВКИ.....	86
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ.....	91
ДОДАТКИ.....	89

ВСТУП

Актуальність теми: Прямі податки відіграють не лише фінансову, але й соціально-економічну роль. Вони дають змогу державі забезпечувати перерозподіл фінансових ресурсів для вирішення ключових соціальних питань, таких як фінансування освіти, охорони здоров'я, інфраструктури та соціального захисту. Успішне використання прямих податків у цьому контексті залежить від прозорості їх адміністрування, рівномірного розподілу податкового тягаря та створення умов, що стимулюють платників податків дотримуватися законодавства.

Водночас, у сучасних умовах Україні необхідно враховувати світовий досвід, орієнтуючись на країни, які досягли успіху в реформуванні податкових систем. Наприклад, впровадження прогресивного оподаткування, зниження податкового навантаження для малозабезпечених верств населення, а також підтримка бізнесу через податкові стимули можуть стати основою для більш ефективного управління податковими надходженнями. У цьому контексті важливо розробити комплекс заходів, які дозволять посилити регулюючу функцію прямих податків і сприяти створенню умов для сталого розвитку економіки України.

Важливим аспектом є також удосконалення механізмів адміністрування прямих податків, зокрема їхньої автоматизації та цифровізації. Впровадження електронних сервісів для подання звітності та сплати податків не лише знижує адміністративні витрати, але й сприяє підвищенню прозорості податкових процедур. Такий підхід дозволяє зменшити рівень тіньової економіки, знизити корупційні ризики та підвищити довіру громадян і бізнесу до податкової системи.

Крім того, необхідно приділяти увагу питанням міжнародної співпраці у сфері оподаткування. Запобігання подвійного оподаткування, боротьба з ухиленням від сплати податків у транснаціональних операціях і гармонізація

податкового законодавства з європейськими нормами є важливими кроками на шляху інтеграції України у світову економіку. Це забезпечить не лише стабільність надходжень до бюджету, але й сприятиме залученню іноземних інвестицій, що є критично важливим для економічного відновлення країни.

Обрана тема є важливою також тому, що система прямого оподаткування сьогодні слугує впливовим інструментом як для економіки країни загалом, так і для окремих громадян та суб'єктів господарювання.

Теоретичне і практичне значення теми. Досліджувана тема має значущість як з теоретичної, так і з практичної точки зору. Теоретична цінність роботи полягає в обґрунтуванні концептуальних основ прямих податків та аналізі специфіки національної системи оподаткування прибутку й майна. Практична користь дослідження полягає у вивченні фіскальних та регулятивних ефектів прямих податків в Україні, а також в розробці шляхів удосконалення системи прямого оподаткування, спираючись на досвід інших країн.

Актуальність розв'язання цих проблем зумовила вибір теми дослідження та визначила його мету і завдання.

Особливості розвитку системи прямого оподаткування досліджувалися як зарубіжними, так і вітчизняними вченими, серед яких слід відзначити таких дослідників, як: А. Лаффер, що відомий своєю кривою Лаффера, яка описує залежність між рівнем податків та податковими надходженнями; Р. Масгрейв, який вніс значний вклад у розвиток теорії фіскальної політики; Д. Рікардо, відомий своїми роботами щодо податкового тягаря; а також українські науковці В. Андрущенко, З. Варналій, О. Василик, які досліджували проблеми адміністрування податків в Україні, і А. Соколовська, яка вивчала особливості оподаткування в умовах трансформаційної економіки

Мета і задачі роботи. Мета кваліфікаційної роботи магістра полягає у дослідженні концептуальних засад системи прямого оподаткування, аналізі практики прямого оподаткування в Україні, пошук шляхів вдосконалення податкових інструментів регулювання доходів юридичних і фізичних осіб.

Відповідно до зазначеної мети у роботі визначені наступні завдання:

1. З'ясувати економічну природу та класифікаційні ознаки прямих податків.
2. Дослідити особливості прибуткового оподаткування в Україні.
3. Описати механізми оподаткування майна в Україні.
4. Здійснити аналіз впливу системи прямих податків на наповнення Зведеного бюджету України.
5. Розглянути практику сплати прямих податків на прикладі приватного підприємства «В і В Мерітайм. Юкреїн».
6. Окреслити шляхи вдосконалення системи прямих податків в Україні, спираючись на міжнародний досвід.

Об'єкт дослідження – фіскальний потенціал прямого оподаткування в Україні.

Предмет дослідження – теоретичні, науково-методичні та прикладні засади організації та управління системою прямого оподаткування.

Методи дослідження. Методологічною основою магістерської кваліфікаційної роботи є системний підхід до розгляду системи прямого оподаткування.. У дослідженні застосовано такі ключові методи аналізу, як графічний, аналітичний, а також внутрішній і зовнішній аналізи. Крім того, використано вертикальний і горизонтальний аналіз даних звітності Державної казначейської служби України та Державної служби статистики України.

Наукова новизна отриманих результатів полягає у впорядкуванні, узагальненні та поглибленні теоретичних засад, а також у розробці науково-методичних рекомендацій для вдосконалення процесу реформування системи прямого оподаткування з урахуванням досвіду інших країн.

Обсяг і структура кваліфікаційної роботи магістра. Виходячи з мети і задач дослідження, структура кваліфікаційної роботи включає три розділи.

У першому розділі кваліфікаційної роботи магістра розглянуто фундаментальні засади прямого оподаткування, визначено економічну сутність та роль прямих податків в соціально-економічному розвитку країни, досліджено сучасні моделі прямого оподаткування, систематизовано особливості

справляння прямих податків в Україні. Другий розділ кваліфікаційної роботи магістра присвячений оцінці та аналізу фіскальних та регулюючих ефектів прямого оподаткування в Україні, в ньому проведений моніторинг фіскальної ефективності прямих податків при формуванні Зведеного бюджету України, проаналізовані надходження прямих податків на підприємстві - суб'єкті дослідження. У третьому розділі кваліфікаційної роботи магістра узагальнено світовий досвід функціонування прямого оподаткування в зарубіжній практиці та розглянуті шляхи реформування системи прямого оподаткування.

Основний текст кваліфікаційної роботи магістра викладено на 86 сторінках комп'ютерного набору, містить 17 таблиць, 9 рисунків. Загальний обсяг кваліфікаційної роботи магістра становить 99 сторінка. Список використаних джерел налічує 58 найменувань і розміщений на 6 сторінках.

Характеристика суб'єкту дослідження. Дослідження проведено на основі даних приватного підприємства «В і В Мерітайм. Юкреін».

ПП «В і В Мерітайм. Юкреін» створене у 2004 році на підставі Законів України «Про державну реєстрацію юридичних та фізичних осіб», «Про ліцензування певних видів господарської діяльності», «Про підприємництво» та діє відповідно до Статуту. Юридична адреса приватного підприємства: 73000 м. Херсон, вул. Торгова, 33/47.

Приватне підприємство «ВіВ Мерітайм. Юкреін» спеціалізується на виконанні дрібного судноремонту, продажу вогнегасників та спецодягу, монтажі охоронно-пожежних систем, надає сюрвейерські послуги, а також займається будівництвом промислових об'єктів. Підприємство має статус юридичної особи та зареєстровано як платник податку на додану вартість.

Огляд використаних джерел у роботі. Інформаційна база дослідження складається з нормативно-правових і законодавчих актів, монографій, наукових статей провідних вітчизняних і зарубіжних учених та практиків, аналітичних матеріалів науково-дослідних установ, статистичних даних і звітів Міністерства фінансів України, Національного банку України, Державної казначейської служби, Національної комісії з цінних паперів та фондового ринку, Державної

служби статистики, а також Міжнародного валютного фонду, Світового банку, аналітичних бюлетенів і фінансової звітності, що визначають кількісні параметри об'єкта дослідження.

Огляд джерел, що використані в роботі. В роботі використані законодавчі та нормативні документи України, наукові розробки та навчальні посібники, періодична література, Інтернет-ресурси, а також матеріали, що відображають сутність і механізм прямого оподаткування та шляхи його вдосконалення.

В процесі дослідження особлива увага приділялася науковим розробкам таких авторів: В. Баранової, І. Волохової, В. Гейця, Р. Гринюка, Л. Демиденко, Ю. Іванова, А. Крисоватого, І. Лук'яненко, І. Лютого, В. Мельника, В. Опаріна, Т. Паєнтко, Л. Сідельникової, М. Слатвінської, А. Соколовської, В. Федосова, Т. Чижової, К. Швабія та інших.

Апробація результатів дослідження. Основні результати кваліфікаційної роботи магістра обговорено на 3 науково-практичних конференціях, зокрема: «Сучасний стан та перспективи розвитку обліку, аудиту, оподаткування та аналізу» (м. Херсон, 2024 рік), «Міжгалузеві бізнес-інтеграції у сфері виробництва товарів і послуг» (м. Херсон, 2024 рік), «Фінансові інструменти сталого розвитку держави в умовах системної економічної трансформації» (м. Херсон-Хмельницький, 2024 рік).